

MultiTerm: Το μέλλον στις βάσεις δεδομένων

Βασιλική Κανιστρά

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το MultiTerm είναι ένα δυνάμει ηλεκτρονικό λεξικό που 'χτίζεται' από τον ίδιο το χρήστη. Η εφαρμογή παρέχει όλα τα απαραίτητα εργαλεία προκειμένου ο κάτοχος του προγράμματος της Trados και χρήστης της εφαρμογής να μπορεί να συνθέσει εύκολα μια βάση δεδομένων η οποία θα περιλαμβάνει τους πιο χρήσιμους όρους που χειρίζεται ένας μεταφραστής, διερμηνέας ή οποιοσδήποτε άλλος κάνει χρήση ορολογίας αλλά και άλλα στοιχεία όπως ορισμούς, πηγές, συγκεκριμένο κ.ο.κ. Στόχος είναι η εύκολη και γρήγορη συγκέντρωση και προσπέλαση των δεδομένων προκειμένου να υπάρχει εξοικονόμηση χρόνου και ενέργειας καθώς πια ο χρήστης της εφαρμογής αυτής δε χρειάζεται να ψάχνει κάθε έναν όρο στο αντίστοιχο λεξικό παρά έχει συγκεντρωμένους όλους τους όρους που χρειάζεται και χρησιμοποιεί σε αυτή τη βάση δεδομένων.

MultiTerm: The database of the future

Vasiliki Kanistra

ABSTRACT

MultiTerm is an electronic dictionary which is literally built by its own user. This application provides to the owner of the Trados program and user of the application all the necessary tools in order for him to be able to create easily a database which will include all the useful terms that a translator, an interpreter or any other person who uses terminology as part of his professional and everyday life need as well as other elements such as definitions, the sources of the terms, the context and so on. The goal of such an application is a rather easy and quick collection and access of data so as the user of the application will not have to search every term separately in the dictionary. Using MultiTerm one can have all the terms that one needs in one and only database.

0 Εισαγωγή

Σκοπός της συγκεκριμένης ανακοίνωσης είναι να καταδείξει τη σημασία των νέων τεχνολογιών, και συγκεκριμένα του MultiTerm, στην κατάρτιση βάσεων δεδομένων που κάνουν την επαγγελματική ζωή ενός μεταφραστή ή διερμηνέα όσο και ενός άλλου επαγγελματία που χειρίζεται ορολογία πολύ πιο απλή και εύκολη. Η αρχή για τη συγκεκριμένη έρευνα έγινε όταν ως φοιτήτρια του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας αποφάσισα να ασχοληθώ για την πτυχιακή μου εργασία με την κατάρτιση ενός δίγλωσσου ηλεκτρονικού γλωσσαρίου που θα περιλαμβάνει όρους του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ). Ο κλάδος της Ποινικής Δικονομίας επιλέχθηκε με γνώμονα την

εποχή στην οποία ζούμε καθώς στις μέρες μας όλο και περισσότεροι άνθρωποι μετακινούνται από χώρα σε χώρα για λόγους εργασίας, σπουδών, αναψυχής κ.ο.κ. επομένως κάποιος που παίρνει την απόφαση να μετοικήσει σε μια άλλη χώρα υπόκειται σε διαφορετικό νομοθετικό πλαίσιο από εκείνο το οποίο του ήταν οικείο όταν διαβιούσε στη χώρα του. Η ύπαρξη ενός εργαλείου όπως το γλωσσάρι που δημιούργησα σε συνεργασία με τον καθηγητή μου κύριο Μιχάλη Πολίτη διευκολύνει τη ζωή των ανθρώπων, συντελεί στη διεξαγωγή δικαίων δικών και συμβάλει στην απονομή δικαιοσύνης. Δημιουργήθηκε με στόχο να διευκολύνει το έργο των μεταφραστών που ασχολούνται με τη Νομική Μετάφραση αλλά και όλων εκείνων που ασχολούνται με νομικά θέματα π.χ. δικηγόροι, δικαστές, δικαστικοί επιμελητές κ.ο.κ. και χρειάζονται ένα εργαλείο προκειμένου να έχουν πρόσβαση στους βασικούς και αναγκαίους όρους που χρησιμοποιούν κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

Η Ποινική Δικονομία, ως κλάδος του δικαίου ανήκει στο εσωτερικό δημόσιο δίκαιο, όπως συμβαίνει άλλωστε και με το ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο, και αποτελείται από ένα σύνολο κανόνων που καλούνται και Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο¹. Οι κανόνες αυτοί θεσπίστηκαν από την Πολιτεία προκειμένου να καθοριστούν τα όργανα (ανακριτικά, εισαγγελικά, δικαστικά) καθώς και ο τρόπος ενέργειας αυτών για την ανίχνευση και βεβαίωση των αξιόποινων πράξεων (εγκλήματα) και την ανεύρεση και τιμωρία των ενόχων αυτών². Επομένως, ο ΚΠΔ περιλαμβάνει πλήθος όρων και εννοιών που αξίζει να εξεταστούν σε βάθος και να αναζητηθεί ένας σωστός τρόπος μετάφρασης των όρων αυτών από τη μία γλώσσα στην άλλη. Οι όροι που περιλήφθηκαν στην εργασία μου επιλέχθηκαν με βάση τη βαρύτητα της σημασίας τους. Επομένως, δεδομένου ότι συνέθετα μια πτυχιακή εργασία η οποία έπρεπε να έχει συγκεκριμένη έκταση κατέληξα στον αριθμό των εκατό όρων και εκείνοι επιλέχθηκαν με βάση το βαθμό επαναληψιμότητάς τους στον ΚΠΔ αλλά και το πόσο βασικοί θεωρούνται αυτοί οι όροι για κάποιον που θέλει να έχει μια ολοκληρωμένη άποψη του Κώδικα.

Στην περίπτωση της εργασίας μου οι γλώσσες που επιλέχθηκαν ήταν τα ελληνικά και τα γαλλικά. Και μάλιστα η γλώσσα πηγή ήταν τα ελληνικά και η γλώσσα στόχος τα γαλλικά. Πράγμα που σημαίνει πως η συλλογή των όρων έγινε από τον ελληνικό ΚΠΔ και στη συνέχεια αναζητήθηκε η απόδοσή τους στα γαλλικά στον γαλλικό ΚΠΔ. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθούμε σε δυο πολύ σημαντικές έννοιες τις οποίες θα συναντήσουμε κατά κόρον εφεξής. Πρόκειται για τον “όρο” και τον “ορισμό”. Όρος, λοιπόν, είναι η λεκτική

1 Καρατζά, Λίλα, (2003) 4 Κώδικες: ΑΚ, ΚΠολΔ, ΠΚ & ΚΠΔ, ΣΥΝ8, Αθήνα, Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

2 Ραφτόπουλος, Παναγιώτης, (2004) *Μαθήματα Ποινικής Δικονομίας*, Αθήνα, Εκδόσεις: Γαρυφαλλιά Γ. Ραφτοπούλου, σελ. 15

κατασήμανση μιας γενικής έννοιας³ ενώ ορισμός, σύμφωνα με το πρότυπο ISO 1087-1:2000, είναι η παράσταση μιας έννοιας με μια περιγραφική δήλωση που την οριοθετεί πλήρως και την διαφοροποιεί από άλλες συναφείς έννοιες⁴.

Έχοντας ορίσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο πραγματοποιήθηκε η εργασία αυτή και τους σκοπούς τους οποίους ευελπιστεί να υπηρετήσει, είναι πλέον ώρα να περάσουμε στο κυρίως θέμα που είναι η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε προκειμένου να οδηγηθούμε στη δημιουργία του γλωσσαρίου αυτού αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε κατά τη διάρκεια της ενασχόλησής μας με το γλωσσάρι.

1 Μεθοδολογία

Βασική πηγή για τον εντοπισμό και την επιλογή της ειδικής ορολογίας απετέλεσε ο ελληνικός Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Η αναζήτηση ξεκίνησε από τη μελέτη του κειμένου του Κώδικα και στη συνέχεια έχοντας καταλήξει στους όρους που θα περιλάμβανα στην εργασία μου προχώρησα σε αποδελτίωση των όρων αυτών. Στη συνέχεια μελέτησα τον γαλλικό Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προκειμένου να καταλήξω σε ισοδυναμίες μεταξύ των δύο κειμένων. Σε αυτό το σημείο αξίζει να τονίσω πως ο όρος «ισοδυναμίες» χρησιμοποιείται σκόπιμα καθώς ανάμεσα στους όρους που εντόπισα στη μια και την άλλη γλώσσα υπήρχε άλλοτε πλήρης αντιστοιχία και άλλοτε ισοδυναμία. Με τον όρο ισοδυναμία εννοούμε ότι και στις δύο γλώσσες εκφράζεται το ίδιο νόημα ενώ με τον όρο αντιστοιχία ότι στη γλώσσα στόχο έχουμε ακριβώς το ίδιο σημασιολογικό περιεχόμενο που έχουμε στη γλώσσα πηγή. Αφού, λοιπόν, ολοκληρώθηκε η συλλογή των όρων, το επόμενο στάδιο είχε να κάνει με τη δημιουργία της βάσης δεδομένων η οποία θα περιλάμβανε τους όρους που θα απάρτιζαν το ελληνο-γαλλικό γλωσσάρι μου.

Δημιουργώντας, λοιπόν, τη δική μου βάση όρισα αρχικά τις δύο γλώσσες εργασίας μου, τα ελληνικά και τα γαλλικά –και μάλιστα πρώτα τα ελληνικά και στη συνέχεια τα γαλλικά καθώς, όπως ήδη αναφέρθηκε, το γλωσσάριό μου είναι ελληνο-γαλλικό. Στη συνέχεια, όρισα τα πεδία που επιθυμούσα να περιλαμβάνει το γλωσσάρι μου με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία και πιο συγκεκριμένα το μοντέλο που προτείνει η Christine Durieux⁵. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου το γλωσσάρι να είναι αρκετά βοηθητικό και επεξηγηματικό ακόμη και για κάποιον που δεν έχει απολύτως καμία σχέση με το αντικείμενο της Ποινικής Δικονομίας, αποφάσισα να περιλάβω σε αυτό τα εξής πεδία: α) ελληνικό συγκεκριμένο, β) ελληνικό όρο, γ)

³ Μπαμπινιώτης, Γεώργιος, (2009) *Ετυμολογικό Λεξικό της Νέας ελληνικής Γλώσσας*, Αθήνα, Κέντρο Λεξικολογίας

⁴ Κλαίρης, Χρ. – Μπαμπινιώτης, Γ., (2007) *Συνοπτική Γραμματική της Νέας Ελληνικής*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα

⁵ Durieux, C. 1988. *Fondement didactique de la traduction technique*. Paris: Didier Erudition.

ελληνικό ορισμό, δ) πηγή ελληνικού ορισμού, ε) γαλλικό όρο, στ) γαλλικό ορισμό, ζ) πηγή γαλλικού ορισμού. Το ελληνικό συγκεκριμένο είναι κατά κάποιον τρόπο η πηγή. Το κείμενο ή το κομμάτι κειμένου εκείνο από το οποίο άντλησα τον όρο μου. Η ύπαρξη του πεδίου αυτού μέσα στο γλωσσάρι μου είναι πολύ σημαντική για δύο κυρίως λόγους. Αφενός ο χρήστης του γλωσσarium βλέπει επακριβώς πώς χρησιμοποιείται ο όρος μέσα σε ένα ενιαίο κείμενο και αφετέρου διαλύεται οποιαδήποτε πιθανή αμφιβολία υπάρχει μέσα του σχετικά με το τι σημαίνει ο όρος αυτός κι αν όντως σημαίνει αυτό που έχει εκείνος κατά νου ή παρασύρεται από μια εσφαλμένη αντίληψη.

Το δεύτερο πεδίο μου που είναι ο ελληνικός όρος δε χρειάζεται πολλές επεξηγήσεις καθώς, όπως καταλαβαίνει κανείς, είναι ο λόγος για τον οποίο δημιουργήθηκε και υπάρχει το γλωσσάρι. Το πεδίο αυτό απαρτίζουν οι σημαντικότεροι και πιο συχνά εμφανιζόμενοι όροι του ελληνικού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Μάλιστα το πεδίο “όρος” επαναλαμβάνεται και στο γαλλικό τμήμα του γλωσσarium προκειμένου ο χρήστης να μπορεί να αντιληφθεί σε πιο βαθμό υπάρχει αντιστοιχία ή ισοδυναμία μεταξύ των δυο όρων. Εάν, δηλαδή, οι δύο αυτοί όροι παραπέμπουν στην ίδια ακριβώς έννοια/πραγματικότητα. Όσον αφορά τα πεδία των ορισμών οφείλω να πω πως αυτά είναι ίσως τα σημαντικότερα πεδία καθώς χωρίς αυτά το γλωσσάρι δε θα ήταν παρά μια τυπική αντιπαραβολή λέξεων.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο ορισμός είναι τρόπον τινά μια περιγραφική δήλωση της έννοιας του όρου. Μας περιγράφει, με άλλα λόγια, τι υποδηλώνει ο όρος και διαφοροποιεί την έννοια αυτή από άλλες συναφείς. Επομένως, ένα γλωσσάρι χωρίς ορισμούς θα ήταν κενό περιεχομένου και φυσικά δε θα είχε καμία αξία για τον απλό πολίτη που χρειάζεται να ξέρει επακριβώς τι αντιπροσωπεύει ο κάθε όρος. Τα δύο αυτά πεδία των ορισμών περιέχουν την επεξήγηση των όρων και εφοδιάζουν τον κάτοχο του ηλεκτρονικού μου γλωσσarium με κάποιες περαιτέρω γνώσεις σχετικά με τους όρους. Περιέχουν αναλυτικές πληροφορίες και είναι αρκετά διαφωτιστικά. Σε αρκετές περιπτώσεις καταδεικνύουν τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στους δύο κώδικες αλλά και στους όρους αυτούς καθ’ αυτούς αφού αν προσέξουμε ή αντιπαραβάλλουμε για παράδειγμα τον ελληνικό ορισμό του όρου μιας επαφής με τον αντίστοιχο γαλλικό του ίδιου όρου θα μπορέσουμε εύκολα να καταλάβουμε ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές πραγματικότητες –όχι τόσο γλωσσικές όσο πραγματολογικές σε αυτό το επίπεδο- οι διαφορές των οποίων αντικατοπτρίζονται ακόμη και στον τρόπο με τον οποίο οι δύο λαοί λένε ή εκφράζουν κάποια πράγματα ή ακόμη και τα περνάνε μη σκόπιμα στους αποδέκτες των κανόνων και των νόμων τους και σε όσους υπόκεινται σε αυτούς. Για παράδειγμα, στην ελληνική γλώσσα εντοπίζονται οι όροι “μήνυση” και “έγκληση”. Οι δύο αυτοί όροι αναφέρονται ακριβώς στο ίδιο πράγμα με τη μόνη διαφορά

ότι ο όρος “έγκληση” συναντάται κατά κόρον στο Αστικό Δίκαιο ενώ ο όρος “μήνυση” στο Ποινικό Δίκαιο. Στα γαλλικά και οι δύο αυτοί όροι αποδίδονται με τον μοναδικό όρο “plainte”. Έτσι, λοιπόν, παρατηρούμε πως εκεί που η ελληνική γλώσσα περιγράφει την ίδια κατάσταση με δυο διαφορετικούς όρους που η χρήση του καθένα εξαρτάται από το νομικό πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιείται, η γαλλική γλώσσα χρησιμοποιεί μόνο έναν όρο φανερώνοντας έτσι ότι στα γαλλικά η διάκριση αυτή δεν είναι αναγκαία.

Προχωρώντας στα δύο τελευταία πεδία που αφορούν τις πηγές των ορισμών, πρέπει να αναφέρω πως αυτά περιλαμβάνουν τις βιβλιογραφικές αναφορές. Κατ’ αυτό τον τρόπο, οι πηγές φανερώνουν από που άντλησα τις πληροφορίες για τους ορισμούς. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να αναφέρω πως απέφυγα τη δημιουργία νέων ορισμών, καθώς έκρινα πως στο παρόν στάδιο ανάπτυξης του γλωσσαρίου ήταν προτιμότερο να χρησιμοποιήσω υλικό από έγκυρες και καταξιωμένες πηγές.

Το γλωσσάρι μου, λοιπόν, περιλαμβάνει τα προαναφερθέντα πεδία τα οποία ευελπιστώ πως θα φανούν ιδιαίτερος χρήσιμα στον κάτοχο του γλωσσαρίου μου. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειώσω πως μολονότι η βάση που κατάρτισα είναι ελληνογαλλική με μια απλή ρύθμιση η βάση μου μπορεί να λειτουργήσει και αντίστροφα. Να εισάγει δηλαδή ο χρήστης τον γαλλικό όρο και να αναζητά τον ελληνικό. Κατ’ αναλογία, η αλφαβητική παράθεση των όρων με βάση το ελληνικό αλφάβητο μπορεί να αντιστραφεί με αποτέλεσμα οι όροι να παρατίθενται με βάση το γαλλικό αλφάβητο. Για όλα αυτά θα πρέπει να είμαστε ευγνώμονες στη τεχνολογία που κυριολεκτικά μας λύνει τα χέρια κάνοντας τη δουλειά μας πολύ πιο εύκολη.

2 Η χρήση του MultiTerm και οι δυσκολίες κατά τη χρήση του

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η αρχική ιδέα πάνω στην οποία βασίστηκε ολόκληρη η εργασία μου ήταν η δημιουργία μιας ηλεκτρονικής βάσης ορολογίας καθώς είναι βέβαιο πως στις μέρες μας η πρόοδος της τεχνολογίας μας έχει οδηγήσει να χρησιμοποιούμε όλο και περισσότερο τους υπολογιστές και κατ’ επέκταση να εξοικειωθούμε με αυτούς. Μάλιστα, η εξοικείωση έχει προχωρήσει τόσο ώστε να θεωρούμε ευκολότερο να εργαζόμαστε πάνω σε υπολογιστές παρά με τον παραδοσιακό χειρόγραφο τρόπο.

Το MultiTerm, λοιπόν, είναι μια εφαρμογή που αναπτύχθηκε αρκετά πρόσφατα από την Trados, ευρέως γνωστή για τα μεταφραστικά εργαλεία που δημιουργεί και διαθέτει στην αγορά προκειμένου να διευκολύνει το έργο της μετάφρασης και των μεταφραστών. Σκοπός του είναι να συγκεντρώνει όλους τους όρους που συναντά κανείς σε κείμενα που έχουν τύχει μεταφραστικής επεξεργασίας, και μάλιστα παρέχει στους χρήστες του τη δυνατότητα να

κατηγοριοποιούν τους όρους αυτούς ανάλογα με το είδος των κειμένων όπου τους συνάντησαν (νομικά, οικονομικά, τεχνικά κ.α. κείμενα) προκειμένου η δουλειά των μεταφραστών να «αυτοματοποιείται»⁶. Όταν, λοιπόν, ένας μεταφραστής επεξεργάζεται ένα νομικό κείμενο και συναντά έναν όρο που θεωρεί ότι τον έχει συναντήσει ξανά στο παρελθόν και θα ήθελε να υιοθετήσει έναν συγκεκριμένο τρόπο μετάφρασης του όρου αυτού, ανατρέχει στη βάση του και βρίσκει πως έχει μεταφραστεί ο όρος αυτός στο παρελθόν. Λόγω των μεγάλων δυνατοτήτων που προσφέρει η εφαρμογή, ο ίδιος ο δημιουργός της βάσης μπορεί να καταχωρήσει και επιπλέον πεδία τα οποία ενδέχεται να αφορούν τον ορισμό, το συγκείμενο, τις άλλες χρήσεις του όρου, κάποια συνώνυμα ή ακόμη και αντώνυμα και ό,τι άλλο εκείνος επιθυμεί να συμπεριλάβει στο γλωσσάρι του προκειμένου αυτό να γίνει όσο το δυνατόν πιο αναλυτικό και να αποδειχτεί ωφέλιμο στο μέλλον σε περιπτώσεις που συναντήσει οποιουδήποτε είδους δυσκολίες. Στην αγορά εργασίας, όπου δεν υπάρχει η πολυτέλεια του χρόνου και της ατέρμονης έρευνας και όπου ο πνευματικός κόπος των μεταφράσεων μετριέται με το «κομμάτι», δηλαδή με την ποσότητα και όχι με την ποιότητα, τέτοιες βάσεις μας βοηθούν να εξοικονομούμε πολύτιμο χρόνο.

Παρόλα αυτά και παρά το γεγονός πως η τεχνολογία μπορεί να αποδειχτεί πολύ βοηθητική για τη δουλειά μας, πολλές φορές μπορούμε είτε από προσωπική άγνοια είτε από «υπερβολική έκθεση» στη τεχνολογία να φτάσουμε να εγκλωβιστούμε στα ίδια αυτά μέσα που ουσιαστικά συντελούν στην πρόοδό μας. Δε θα μπορούσα φυσικά να αρνηθώ πως κι εγώ αντιμετώπισα κάποιες δυσκολίες και προβλήματα κατά την κατάρτιση του γλωσσαρίου μου. Άλλες φορές τα προβλήματα αυτά αποδείχτηκαν πλασματικά καθώς διαπίστωσα πως δεν ήταν τίποτε παραπάνω από μια διαφορετική από τη συνηθισμένη επεξεργασία και προσωπικά αγνοούσα κάποια στοιχεία προκειμένου να φέρω εις πέρας την επεξεργασία αυτή. Άλλες πάλι φορές τα προβλήματα αυτά αποδείχτηκαν ανυπέρβλητα καθώς σε αρκετές περιπτώσεις ακόμη και οι ίδιες οι εταιρείες που δημιουργούν τα προγράμματα –λόγω του ότι είναι ανέφικτο να τελειοποιηθεί ένα πρόγραμμα άμα τη εμφανίσει του- δεν έχουν ορίσει τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να επιλύονται ορισμένα βασικά θέματα. Στην περίπτωση μου συγκεκριμένα, τα περισσότερα προβλήματα που αντιμετώπισα ήταν τέτοιου είδους καθώς το MultiTerm δεν έχει τελειοποιηθεί απολύτως και παραμένουν ορισμένα μικρά προβλήματα, με τα οποία όμως ήρθα αντιμέτωπη λόγω του ότι χρησιμοποίησα σχεδόν όλο το εύρος των δυνατοτήτων που προσφέρει η εφαρμογή.

---

⁶ Reinsel, Dave, Simplifying Translation : SDL to Buy Trados, IDC

Για να γίνω πιο συγκεκριμένη, το πρώτο αλλά αρκετά βασικό πρόβλημα που αντιμετώπισα έχει να κάνει με την ίδια τη βάση ως δημιουργήματα και τη χρήση αυτής. Όπως ανέφερα παραπάνω οι βάσεις δεδομένων που μπορούν να δημιουργηθούν δεν προϋπάρχουν στην εφαρμογή και φυσικά δεν εγκαθίστανται στον υπολογιστή με την εγκατάσταση της εφαρμογής. Αντίθετα, κάθε φορά που θέλουμε να δημιουργήσουμε μια βάση δεδομένων οφείλουμε να ακολουθήσουμε όλα τα στάδια από την αρχή δημιουργώντας μια εξολοκλήρου καινούργια βάση. Επιπλέον, όμως, όταν αποφασίσουμε να δημιουργήσουμε μια βάση πρέπει να έχουμε καταλήξει από την αρχή στο ποια πεδία θέλουμε να περιλάβουμε σε αυτή γιατί διαφορετικά, σε περίπτωση δηλαδή που αργότερα θελήσουμε να προσθέσουμε ή να αφαιρέσουμε κάποιο πεδίο, αυτό είναι αδύνατο να γίνει. Για παράδειγμα, αν κατά τη δημιουργία της βάσης έχουμε κατά νου ότι θέλουμε εκείνη να περιλαμβάνει μόνο τα πεδία των όρων και των ορισμών και στη συνέχεια, αφού έχουμε ήδη δημιουργήσει τη βάση, συνειδητοποιήσουμε ότι θα ήταν καλό να υπάρχει και κάποιο πεδίο συγκεκριμένου δεν υπάρχει η δυνατότητα αυτή αλλά θα πρέπει να δημιουργήσουμε εξ αρχής μια καινούργια βάση η οποία θα περιλαμβάνει τα δύο παλαιότερα πεδία (των όρων και των ορισμών) συν το πεδίο του συγκεκριμένου. Κάτι ανάλογο φυσικά συμβαίνει και όταν έχοντας δημιουργήσει μια βάση καταλήξουμε στο ότι κάποιο από τα πεδία δε χρειάζεται. Για να αφαιρεθεί το πεδίο αυτό θα πρέπει να δημιουργήσουμε καινούργια βάση που να μη το περιλαμβάνει. Ωστόσο, αξίζει να αναφέρω πως στην περίπτωση της αφαίρεσης πεδίου λόγω του ότι υπάρχει μια περίπτωση το πεδίο αυτό όντως να χρειαστεί και κατόπιν να μετανιώσουμε που δε το συμπεριλάβαμε μπορούμε απλά να μη το συμπληρώνουμε κι έτσι αυτό δε θα εμφανίζεται. Δηλαδή, αν το πεδίο «συγκεκριμένο» σε άλλες καταχωρήσεις χρειάζεται και σε άλλες όχι, έχουμε τη δυνατότητα να το συμπληρώνουμε μόνο στις περιπτώσεις που χρειάζεται και τις υπόλοιπες φορές να το αφήνουμε κενό. Με άλλα λόγια, όταν δεν είμαστε απολύτως σίγουροι για το κατά πόσο θα χρειαστούμε ένα πεδίο ή όχι είναι προτιμότερο να το περιλαμβάνουμε κατά τη δημιουργία της βάσης και σε περίπτωση που δούμε ότι δεν έχει να προσφέρει κάτι απλά δεν το συμπληρώνουμε.

Το δεύτερο αλλά εξίσου βασικό και σημαντικό με το πρώτο πρόβλημα είναι εκείνο των χαρακτήρων που χρησιμοποιούμε κατά τη γραφή. Όπως διαπίστωσα κατά τη χρήση της εφαρμογής MultiTerm, παρά το μεγάλο αριθμό δυνατοτήτων που εκείνη προσφέρει στους χρήστες της υπάρχουν ορισμένα σημεία τα οποία δεν έχουν τελειοποιηθεί ακόμη. Ένα από αυτά τα σημεία είναι ότι ορισμένα σύμβολα και χαρακτήρες δεν υπάρχουν και επομένως δε μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Για παράδειγμα, όσο κι αν προσπάθησα δε κατάφερα σε καμία περίπτωση να συνδυάσω τον τόνο με τα διαλυτικά. Ενώ οι δύο χαρακτήρες υπήρχαν και μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ξεχωριστά δεν υπήρχε πρόβλεψη για την περίπτωση

που κάποιος έγραφε μια λέξη που απαιτούσε και και τα δυο. Κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί πως ίσως η εφαρμογή αυτή δεν έχει ακόμη τελειοποιηθεί σε όλες τις γλώσσες. Άλλωστε, τα ελληνικά δεν είναι μια από τις βασικότερες γλώσσες κι έτσι θα απαιτούσε λίγο περισσότερο χρόνο ώστε να εξελιχθεί το γραφικό σύστημα της εφαρμογής και να περιλαμβάνει όλους τους χαρακτήρες της ελληνικής γλώσσας και τους συνδυασμούς αυτών. Σε αυτή τη θέση έχω να αντιτάξω το ότι αυτό δεν αληθεύει καθώς το ίδιο πρόβλημα αντιμετώπισα και στο γαλλικό κείμενο και συγκεκριμένα με το τονισμένο -u: το ù. Ομολογουμένως, αυτός ήταν ο μοναδικός χαρακτήρας που μου δημιούργησε πρόβλημα στο γαλλικό κείμενο. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα επίσης να τονίσω ότι μάταια προσπάθησα να συνδυάσω τη χρήση του MultiTerm και του Microsoft Word επιδιώκοντας να μεταφέρω τους χαρακτήρες που δεν μπορούσαν να εισαχθούν στο MultiTerm από το Word. Η βάση είναι αυτόνομη και δεν «συνεργάζεται» με καμία άλλη εφαρμογή.

Ένα τρίτο σημείο είναι το γεγονός πως δεν υπάρχει πρόβλεψη για υπογράμμιση των λανθασμένων σημείων των φράσεων και των λέξεων. Όταν κάποιος γράφει στο Word ή ακόμη και σε διαδικτυακούς τόπους πλέον υπάρχει πρόβλεψη ώστε όταν υπάρχει ορθογραφικό ή άλλο λάθος μέσα στην πρόταση το σημείο εκείνο να υπογραμμίζεται προκειμένου να επικεντρωθεί η προσοχή του συντάκτη σε αυτό το σημείο και να διορθώσει τα κακώς κείμενα. Στο MultiTerm κάτι τέτοιο δεν υπάρχει. Όταν ο συντάκτης κάνει κάποιο λάθος είτε από έλλειψη χρόνου είτε από μειωμένη προσοχή, ο μόνος τρόπος για να το εντοπίσει είναι να ξαναδιαβάσει αυτό που έχει γράψει. Κι αν μάλιστα ο χρόνος είναι περιορισμένος και δεν προλάβει να ρίξει μια δεύτερη ματιά το λάθος θα παραμείνει και θα το βρει μπροστά του την επόμενη φορά που θα χρειαστεί να επεξεργαστεί ή να συμβουλευτεί το γλωσσάρι του. Κάτι τέτοιο μπορεί εκ πρώτης όψεως να φαίνεται ανούσιο καθώς ο κάθε συντάκτης θα πρέπει να δίνει τη δέουσα προσοχή στο κείμενό του, αν σκεφτούμε όμως ότι αφενός η βάση αυτή δημιουργείται συνήθως όταν ο μεταφραστής εργάζεται δηλαδή υπό συνθήκες πίεσης χρόνου και αφετέρου ότι ορισμένα πεδία, όπως για παράδειγμα, εκείνο του ορισμού μπορεί να περιλαμβάνουν ολόκληρες παραγράφους κι όχι μία ή δύο γραμμές οι οποίες θα ήταν εύκολο να ελεγχθούν ανά πάσα στιγμή τότε καταλαβαίνουμε τη σημασία ύπαρξης ενός τέτοιου συστήματος που θα εντοπίζει και θα επισημαίνει τα «λάθη».

Το τέταρτο πρόβλημα δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό και οφείλεται εν μέρει στο βαθμό εξοικείωσής μας με το ίδιο το πρόγραμμα. Όταν τελείωσα τη δημιουργία του γλωσσαρίου μου και θέλησα να επεξεργαστώ τη βάση δεδομένων μου από έναν άλλο υπολογιστή κι όχι από αυτόν στον οποίο δημιουργήθηκε η βάση, διαπίστωσα με μεγάλη μου έκπληξη ότι η βάση δεν άνοιγε σε κανέναν άλλο υπολογιστή εκτός από τον υπολογιστή στον οποίο

δημιουργήθηκε. Βεβαίως, δεν άργησα να καταλάβω το λόγο για τον οποίο συνέβαινε αυτό και μάλιστα το αποτέλεσμα θα έλεγα πως με άφησε αρκετά ικανοποιημένη αναφορικά με την αξιοπιστία της εφαρμογής. Διαπίστωσα, λοιπόν, πως προκειμένου η βάση μου να μπορέσει να ανοίξει και να γίνει επεξεργασία της σε άλλον υπολογιστή θα πρέπει να ακολουθηθεί μια σειρά ενεργειών οι οποίες θα μεταφέρουν τους «δεσμούς» της πρωτότυπης βάσης στο δεύτερο υπολογιστή. Για να είμαι πιο ακριβής στους όρους που χρησιμοποιώ οφείλω να τονίσω πως κατά τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων στο MultiTerm δημιουργούμε κάποιους δεσμούς οι οποίοι ενώνουν τα πεδία που έχουμε χρησιμοποιήσει με τα στοιχεία της βάσης δηλαδή τις γλώσσες που επιλέξαμε και φυσικά την ίδια τη βάση μας με ολόκληρο τον υπολογιστή. Έτσι, προκειμένου να μεταφέρουμε τη βάση αυτή σε έναν άλλο υπολογιστή θα πρέπει μέσα από συγκεκριμένη ρύθμιση να κάνουμε εξαγωγή (export) της βάσης από τον υπολογιστή στον οποίο δημιουργήθηκε και εισαγωγή (import) της βάσης στον υπολογιστή όπου θέλουμε να την επεξεργαστούμε. Αν δεν ακολουθηθεί η προαναφερθείσα διαδικασία η βάση μας δεν μπορεί να ανοιχθεί σε κανέναν άλλο υπολογιστή παρά μόνο σε αυτόν στον οποίο δημιουργήθηκε. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι με αυτό τον τρόπο διαφυλάσσεται ο κόπος καθώς και τα πνευματικά δικαιώματα του δημιουργού της βάσης από τη στιγμή που μόνον εκείνος μπορεί να παραχωρήσει το δικαίωμα σε κάποιον άλλο να ανοίξει και να επεξεργαστεί τη βάση του. Ας σημειώσω, ωστόσο, πως οι μεγάλες μεταφραστικές εταιρείες οι οποίες απασχολούν πολλούς μεταφραστές και έχουν ανάγκη τη δημιουργία συνολικών βάσεων προκειμένου να διατηρήσουν τα δεδομένα που προκύπτουν από τα κείμενα που επεξεργάζονται χρησιμοποιούν συστήματα που συγκεντρώνουν στοιχεία από τις επιμέρους βάσεις και δημιουργούν μια συνολική βάση.

3 Συμπεράσματα από την κατάρτιση της βάσης δεδομένων

Ολοκληρώνοντας τη δημιουργία της δικής μου βάσης δεδομένων θα ήθελα να παραθέσω μια σειρά σκέψεων, προβληματισμών και συμπερασμάτων στα οποία κατέληξα και τα οποία είναι βέβαιο πως θα βοηθήσουν όσους θελήσουν στο μέλλον να ασχοληθούν με τη δημιουργία βάσης δεδομένων-γλωσσαρίου και φυσικά όσους ασχοληθούν με τη δική μου βάση δεδομένων.

Αρχικά, θα ήθελα να τονίσω πως ύστερα από δύο χρόνια ενασχόλησης με το συγκεκριμένο θέμα και μάλιστα με τη δημιουργία ηλεκτρονικού γλωσσαρίου που αφορά τον τομέα της Ποινικής Δικονομίας θα μπορούσα να πω μετά βεβαιότητας πως η δημιουργία γλωσσαρίου δεν είναι μια εύκολη δουλειά που μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη αν ο δημιουργός του γλωσσαρίου δεν έχει αποφασίσει πως θα ασχοληθεί σοβαρά και θα αφιερώσει πολύτιμο χρόνο μελετώντας και εφαρμόζοντας στην πράξη τα αποτελέσματα της

μελέτης του. Η εργασία αυτή θέλει υπομονή και επιμονή γιατί η σημασία του συνολικού έργου κρίνεται στις λεπτομέρειες.

Το δεύτερο συμπέρασμα στο οποίο κατέληξα πρακτικά είναι πως η τεχνολογία δεν είναι πανάκεια. Βεβαίως και μπορεί να αποδειχτεί ευλογία, βεβαίως και μπορεί να διευκολύνει τη ζωή μας και να μας οδηγήσει στην πρόοδο και την ευημερία συνάμα όμως θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεχτικοί διότι πολλές φορές γινόμαστε, από δικό μας λάθος, έρμαιο των τεχνολογικών επιτευγμάτων και δυσκολευόμαστε περισσότερο το έργο μας αντί να το βοηθάμε. Όπως διαπίστωσα και από τα παραδείγματα που παρέθεσα προηγουμένως οι δυσκολίες υπάρχουν αλλά δεν είναι ανυπέρβλητες.

4 Επίλογος

Σε μια εποχή που η ταχύτητα στην διεκπεραίωση της εργασίας μας είναι το σημαντικότερο στοιχείο και η ποσότητα υπερισχύει της ποιότητας αυτό που πρέπει να κάνει ένας σωστός επαγγελματίας είναι να αναζητήσει προϊόντα και υπηρεσίες που θα του εξοικονομούν πολύτιμο χρόνο και παράλληλα θα διασφαλίζουν την ποιότητα του τελικού αποτελέσματος. Το MultiTerm είναι μια εφαρμογή που δεν έχει γίνει ακόμη ευρέως γνωστή αλλά εγγυάται ικανοποιητικά αποτελέσματα προσφέροντας στον χρήστη της τη δυνατότητα να κάνει εύκολη και γρήγορη προσπέλαση των δεδομένων της βάσης και να εντοπίζει σε χρόνο μηδέν τον όρο που αναζητά χωρίς να χρειάζεται να καταφύγει στα παραδοσιακά έντυπα λεξικά η χρήση των οποίων είναι αρκετά χρονοβόρα. Επιπλέον, το MultiTerm είναι αρκετά εύκολο στη χρήση κι αυτό σημαίνει ότι αφενός μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον καθένα χωρίς να χρειάζεται ιδιαίτερες τεχνολογικές γνώσεις και αφετέρου ότι η χρήση του αυτόματα αντικαθιστά τη χρήση λεξικών τα οποία δεν είναι εύκολα στη μεταφορά και τη χρήση τους. Αντίθετα, το MultiTerm μεταφέρεται πολύ εύκολα και μπορεί κάποιος να το έχει μαζί του ανά πάσα στιγμή ενώ ταυτόχρονα με το πάτημα ενός κουμπιού μπορεί να εντοπιστεί εύκολα και γρήγορα ο όρος που αναζητά ο χρήστης. Επιπλέον, όπως είδαμε το γεγονός πως η βάση δημιουργείται από τον ίδιο το χρήστη ή από επαγγελματίες του χώρου διασφαλίζει την ποιότητα του έργου και συνάμα μια συνοχή στο έργο του μεταφραστή καθώς ένας όρος που θα αποθηκευτεί στη βάση όταν προσπελαστεί στο μέλλον θα δώσει το ίδιο αποτέλεσμα κι αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ο μεταφραστής θα εντοπίσει το πως έχει μεταφραστεί ο όρος αυτός στο παρελθόν και θα διατηρήσει, αν θέλει, την ίδια μετάφραση. Έτσι η εφαρμογή αυτή εγγυάται ταυτόχρονα μια συνοχή στο έργο του μεταφραστή. Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε πως ένα ακόμη θετικό της εφαρμογής αυτής είναι πως έχει κατασκευαστεί για να χρησιμοποιείται από όλο τον κόσμο, ξεκινώντας από τον μεταφραστή ή τον διερμηνέα που θα την χρησιμοποιήσουν για να καλύψουν τις ανάγκες του επαγγέλματος τους μέχρι τον

επαγγελματία που χειρίζεται συγκεκριμένη ορολογία και τον απλό πολίτη ο οποίος χρειάζεται κάποιο βασικό λεξιλόγιο για να καλύψει καθημερινές ανάγκες του. Επομένως, η εφαρμογή MultiTerm καλύπτει τις ανάγκες μιας πολύ μεγάλης ομάδας της κοινωνίας και διευκολύνει την επαγγελματική και καθημερινή ζωή των ανθρώπων.

Θα λέγαμε, λοιπόν, πως σε μια εποχή που ο χρόνος ουσιαστικά σημαίνει χρήμα, οι βάσεις δεδομένων είναι το μέλλον στον κλάδο της μετάφρασης καθώς υπηρετούν τις ανάγκες της γλώσσας συμβάλλοντας στη διατήρηση της ποιότητας του τελικού κειμένου. Το MultiTerm είναι μια από τις καλύτερα αναπτυσσόμενες εφαρμογές που η Trados δημιούργησε προκειμένου να υπηρετεί τις ανάγκες της γλώσσας και να διασφαλίζει την άρτια διεκπεραίωση των εργασιών ενός μεταφραστή ή διερμηνέα αλλά και οποιουδήποτε άλλου ασχολείται με γλωσσικά θέματα.

5 Βιβλιογραφία

- [1] Καρατζά, Λίλα, (2003) 4 Κώδικες: ΑΚ, ΚΠολΔ, ΠΚ & ΚΠΔ, ΣΥΝ8, Αθήνα, Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
- [2] Κλαίρης, Χρ. – Μπαμπινιώτης, Γ., (2007) Συνοπτική Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα
- [3] Μπαμπινιώτης, Γεώργιος, (2009) Ετυμολογικό Λεξικό της Νέας ελληνικής Γλώσσας, Αθήνα, Κέντρο Λεξικολογίας
- [4] Μπαμπινιώτης, Γεώργιος, (2008) Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Αθήνα, Κέντρο Λεξικολογίας
- [5] Ραφτόπουλος, Παναγιώτης, (2004) Μαθήματα Ποινικής Δικονομίας, Αθήνα, Εκδόσεις: Γαρυφαλλιά Γ. Ραφτοπούλου
- [6] Bouloc, Bernard, (2009) Droit pénal général, Paris, Dalloz
- [7] Cornu, Gérard, (2007) Vocabulaire juridique , Paris, Presses Universitaires de France
- [8] Durieux, C. 1988. Fondement didactique de la traduction technique. Paris: Didier Erudition.
- [9] Reinsel, Dave, Simplifying Translation : SDL to Buy Trados, IDC
- [10] Stefani, Gaston – Levasseur, Georges, (1975) Droit pénal général et procédure pénale, Paris, Dalloz
- [11] Von Zelowitz, Jonathan, (2007) Migration from SDL to Trados Multiterm, CAT Tools

Βασιλική Κανιστρά

Πτυχιούχος Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Dublin City University (MA in International Security and Conflict)
Πάροδος Αθηνών 27, Λιβαδειά, Βοιωτία
Ηλ-ταχ.: sosokanva@yahoo.gr